

GUIÓ-ÍNDEX

1.- Presentació.

1.1 Justificació de la meua presència aquí. Encàrrec professional per assessorament i defensa de distintes persones, col·lectius o associacions com són,

-El Col·lectiu ecologista l'Alzina -a través de membres de Montsalat-.

- L'Associació de Veïns Sant Antoni del Barri de la Rampinya.

-Particulars titulars d'explotacions agrícoles i ramaderes i de pous i aprofitaments d'aigua.

2.- Origen del conflicte.

1. Progressiu creixement de la muntanya artificial del Cogulló

2. Conseqüències i efectes sobre el medi.

a) Continues filtracions i lixiviats amb afectació de les aigües superficials i subterrànies (pous, fonts, rieres i rius).

b) Impacte sobre el territori i paisatge amb incompliment de la normativa ambiental, urbanística i de restauració del medi.

2.3 Formalització de les primeres denúncies, al·legacions i impugnacions a nivell administratiu respecte de resolucions expresses o presumptes.

2.4 Culminació en l'àmbit penal i en l'àmbit contenciós-administratiu. Querella Fiscal medi ambient i impugnació de resolucions administratives definitives

3.- Àmbit penal.

1. Escrits d'acusació, celebració de judici amb pràctica de les proves d'interrogatori dels acusats, pericials i testificals, i finalment Sentència del Jutjat Penal núm. 1 de Manresa, de data 18 de desembre de 2.014, confirmada per la posterior Sentència de la Secció Vuitena de l'Audiència Provincial de Barcelona, de data 8 de febrer de 2.016, aclarida per Interlocutòria de 8 de març de 2.016.

El veredicté disposava la condemna a la pena de presó dels tres acusats, i pel que fa a la responsabilitat civil, conjunta i solidàriament dels tres acusats i subsidiària d'Iberpotash a indemnitzar en els següents termes:

"El coste económico de la recuperación ambiental hasta la eliminación de la elevada salinidad y los compuestos orgánicos volátiles que presentan las aguas de los pozos cuyas aguas no puedan ser destinadas al consumo humano o del ganado, así como a detener y paralizar los vertidos de lixiviados contaminantes de las aguas y provenientes de los residuos salinos depositados los escombros activos de Súria y Sallent y tomar aquellas medidas de restauración que sean necesarias para preservar y mantener el equilibrio ecológico perturbado, así como a asumir el coste económico de la recuperación ecológica, que suponga el retorno de los valores de salinidad de las aguas en los que tendrían en condiciones naturales y que tenían antes de la existencia de los escombros salinos de cada uno de los pozos, fuentes, torrentes y ríos que a continuación se relacionan:

- a) Zona Súria: pozo del Fusteret, fuente de la Serra y filtraciones subterráneas de salmuera en el río Cardener pasado el barrio de Fusteret y en su canal del Fusteret, todos ellos por escombrera salina del Fusteret.*
- b) Zona Callús: pozo de cal Cots de la Riera, pozo de cal Francisquet, fuente de la Filosa y de Cal Planas y riera de Bellver, todos ellos por la escombrera salina del Fusteret.*
- c) Zona Santpedor: pozo de mas Lladó, fuente de Llussà, fuente Gran (o de las Escales, hoyo de las Aigües o mina de Santpedor) y torrente de Río Or a partir de la filtración en el tramo de la caseta de Llussà, todos ellos por escombrera salina del Cogulló.*
- d) Zona Sallent: pozo del Traval, pozo de Gerard, fuente del Borinot, fuente del Pitoi, surgencia donde la falla del Guix queda expuesta por la trinchera de la vía de los FGC, filtración en la orilla derecha del río Llobregat en Calzada en Can Carrera, torrente de mas Les Coves y riera de Soldevila desde la cabecera hasta el punto donde es desviado hacia el colector de salmueras, todos ellos debido a la escombrera salina del Cogulló; fuente de salinizada por escombrera salina de la Botjosa; y surgencia en el margen derecho del río Llobregat y filtración subterránea en el mismo tramo de río Llobregat en la Botjosa causadas mayoritariamente por escombrera salina de la Botjosa con aportación también de lixiviados de salmuera procedentes de la escombrera del Cogulló y que circulan por el plano de la falla del Guix.*

Condenando así mismo a los tres acusados, a que indemnicen solidariamente y subsidiariamente con Iberpotash S.A., en concepto de responsabilidad civil a cada uno de los propietarios de los pozos y fuentes particulares relacionados y al Ilmo. Ayuntamiento de Santpedor, titular de la fuente Grant, los perjuicios causados por la pérdida de los respectivos pozos y fuentes".

En el seu FJ2n, apartat 4t (pàgs. 17 a 19 de la Sentència), deia literalment, *"la obligación de reparar el daño causado y de restaurar el equilibrio del medioambiente a su situación anterior ha de constituir la forma más genuina y lógica de hacer frente a la responsabilidad civil dimanada en este caso del delito ecológica".*

3.2. Per Interlocutòria de 7 de setembre de 2016, es va incoar l'executòria, i en compliment de la sentència dictada el 18 de desembre de 2014, esdevinguda ferma després de què fos confirmada substancialment, per sentència de la Secció Vuitena de l'Audiència Provincial de Barcelona, de data 8 de febrer de 2016.

3.3 A l'abril del 2017, l'empresa va presentar un pla de remeiació on prèvia distintes mesures segons deia per fer efectiva la *"detención y paralización de los vértidos de lixiviados contaminantes procedentes de los residuos salinos depositados en las escombreres activas de sus instalaciones, así como las demás medidas necesarias para preservar y mantener el equilibrio ecológico perturbado, con establecimiento de plazos a cumplir en fase de ejecución".*

Aquest Pla es va descartar per Interlocutòria de 17 de gener de 2022.

3.4. Mitjançant providència de 22 de desembre de 2017, es va decidir que respecte de la suspensió de la pena *"dicha cuestión se resolverá una vez conste garantizada la restauración ambiental y las indemnizaciones que correspondan por los daños y perjuicios causados tanto públicos como privados",* i per Interlocutòria de 3 de desembre de 2020, es va decretar la suspensió de la pena privativa de llibertat condicionada al pagament i compliment de les responsabilitat civil derivada del delictes "restante por satisfacer", i afegia expressament que *si no se satisfeía la responsabilidad civil es procedería a revocar el beneficio i el conseqüent compliment de la pena.*

3.5. A dia d'avui els pous, fonts, torrents i rius continuen contaminats, doncs es continuen produint lixiviats, i l'aigua no ha retornat als seus valors inicials.

Hem de recordar que segons l'informe de toxicologia i medi ambient de l'Institut Nacional de Toxicologia del Ministerio de Justicia, com a referència l'aigua del mar té una concentració de clorurs d'entre 17 i 19 g/L, i l'aigua de riu no superior a 1 g/L.

Els valors de salinitat de les aigües a les què tindrien en condicions naturals i que tenien abans de l'existència dels dipòsits residus salins en sòls no impermeabilitzats de Súria i Sallent en terrenys de la pròpia empresa ICL-Iberpotash, S.A., continuen sent molt elevats amb la qual cosa el dany i el perjudici es continua produint com si res no hagués passat.

- a) Del propi informe del Perit judicial Sr. Alemany, es desprèn que les aigües continuen trobant-se altament salinitzades.
- b) També es corrobora aquesta contaminació a través de les actes aixecades pels Notaris de Sallent Sr. Jordi Mota Papaseit i de Sant Joan de Vilatorrada, Sr. Manuel Tejuca González, respectivament en dates 8 de març i 10 de desembre de 2021, que demostren un alt grau de salinitat.
- c) Diferents anàlisis químics de l'aigua que subministrava la granja Planas a Callús dels què es desprenen uns nivells de conductivitat, ph i concentració de clorurs el 15 de febrer i 10 de setembre de 2019 i 16 de novembre de 2020, de tot punt allunyats dels valors mínims que hauria de tenir l'aigua.
- d) Mostres analitzades pel propi laboratori de l'Agència Catalana de l'Aigua, respecte de les aigües de SAT Lladó, extretes els dies 28 de març, 1 de juliol i 29 de setembre de 2022, doncs també amb uns valors de tot punt allunyats dels que permetrien l'aprofitament de les aigües.
- e) Resultats oficials que es publiquen a través de la pròpia web de l'Agència Catalana de l'Aigua (SDIM – Consulta de les dades de control de qualitat de

l'aigua a partir dels controls i seguiment que fa l'ACA) per comprovar que els nivells de clorurs són pràcticament els mateixos que en el seu dia van donar lloc a la condemna penal, sense que les rases perimetrals construïdes i les actuacions sobre determinats pous hagin estat suficients per evitar la problemàtica que subsisteix.

- f) El nivell de clorurs al riu Cardener de Súria a l'EDAR de Manresa des del 24 de març de 2.014 a l'1 de febrer de 2.023, al riu Llobregat des de l'EDAR de Balsareny a la riera Gabarresa, o sigui fins i tot aigües amunt abans de recollir les aigües de la riera Soldevila i Illa des del 20 de maig de 2.014 a 1 de febrer de 2.023, i a la riera d'Hortons des del 10 d'abril de 2.018 a l'1 de febrer de 2.023.

3.6. No es disposa d'una garantia efectiva com podria ser una fiança que cobreixi tots els treballs a realitzar per l'efectiu compliment de la sentència, i es continua sense disposar d'un calendari amb un inici i un final per retirar els runams salins que són els que provoquen que persisteixi la contaminació i el dany sobre la qualitat de les aigües que romanen sense poder-se aprofitar i causant greus perjudicis.

3.7. Iberpotash, S.A., ha vingut presentant successius escrits (març de 2.018, juny de 2.020) i ara més recentment març de 2.022, sobre actualització dels treballs i actuacions realitzades per l'empresa en compliment de l'esmentat pla de remeiació presentat, però s'ha posat de manifest que són insuficients, i recentment s'ha presentat una actualització acompanyada d'un informe del propi departament de medi ambient d'ICL de febrer de 2.024, en el que es fa referència a determinades (i) actuacions generals per millora del coneixement hidrogeològic, segons informes de la consultora Argongra i FCIHS; (ii) actuacions realitzades al Fusteret a Súria i al Cogulló i la Botjosa a Sallent, i (iii) actuacions adreçades a recuperar els nivells de salinitat natural a les zones de surgència o en les zones de trànsit en les formacions permeables.

Aquestes mesures i actuacions que es proposen són de naturalesa transitòria o provisional, doncs quan es retirin i desapareguin els runams dipositats sobre sòls no impermeabilitzats, amb la corresponent maquinària i el seu trasllat amb els medis de

transport que calgui, camions o trens, ja no seran necessàries i en qualsevol cas la interessada complexitat de les mesures es redueix a una qüestió de temps i medis humans i materials.

4.- Àmbit Contenciós-Administratiu.

4.1. Autorització ambiental 29/04/2008 atorgada per la Conselleria de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya per desenvolupar l'activitat d'extracció i tractament de recursos minerals Emerika a Sallent i Balsareny, objecte d'anul·lació parcial per la sentència 753, d'11 d'octubre de 2.011 de la Secció Tercera de la Sala Contenciosa-Administrativa del TSJC dictada en el recurs 377/2008, interposat pel Sr. Sebastià Estradé, i objecte d'anul·lació íntegre per la posterior sentència de la mateixa Sala i Secció de 15 d'octubre de 2.013, dictada en el recurs contenciós-administratiu numero 251/2008 interposat per l'AAVV de Barri de la Rampinya, confirmada per la sentència de la Sala Tercera del Tribunal Suprem de 29 de juliol de 2.015.

En concret la segona sentència absorbia d'alguna manera l'anterior, i el seu veredicta va ser el següent,

1º.- Anulamos la resolución impugnada por disconformidad a derecho urbanístico en los términos espaciales que se han relacionado en el fundamento de derecho Sexto.

2º.- Anulamos totalmente la resolución impugnada por ser disconforme a derecho por la falta de evaluación de impacto ambiental de proyectos (sic) de exigencia comunitaria, estatal y de la comunidad autónoma, y también por la irrelevancia e improcedencia de la mera evaluación ambiental verificada operada en el caso, de conformidad con lo razonado en el fundamento de derecho Séptimo.

3º.- Anulamos la resolución impugnada por ser disconforme a derecho, caso de proceder la autorización ambiental peticionada, en cuanto:

1.- Procede estimar la disconformidad a derecho de la autorización impugnada en el punto que no ha establecido un programa de restauración equivalente al previsto a partir de 2035 en el lapso temporal que discurre de la fecha de la autorización a esa fecha y que deberá fijarse a la mayor brevedad en ejecución de sentencia y comunicándolo a los presentes autos en el plazo de dos meses a contar desde la firmeza de la misma.

2.- Procede estimar la disconformidad a derecho de la autorización impugnada en el punto que no ha establecido una fianza ajustada al caso en

los límites legales y que deberá fijarse a la mayor brevedad en ejecución de sentencia y comunicándolo a los presentes autos en el plazo de dos meses a contar desde la firmeza de la misma.

4.2. Recurs contenciós-administratiu número 40/2018, interposat contra la resolució de la Direcció General d'Energia, Mines i Seguretat Industrial, que com òrgan substantiu, va decidir incorporar la DIA, amb determinades mesures a la concessió minera Emerika núm. 1.929 de l'any 1.923. Aquesta resolució es va adoptar en el marc dels acords entre els Consellers de Territori i Medi Ambient i la pròpia empresa Iberpotash, S.A. Aquest recurs contenciós-administratiu número 40/2018, va ser desestimat per entendre que no es podien jutjar qüestions urbanístiques ni les relacionades amb el programa de restauració i la suficiència de la fiança, argumentant literalment el següent,

Vuelve a tener que resaltarse que no podemos apartarnos del régimen de intervención administrativa del artículo 7.1.b) de la Ley 20/2009, de 4 de diciembre, de prevención y control ambiental de las actividades, de declaración de impacto ambiental con una autorización sustantiva, en relación a lo dispuesto en su Anexo I.3.2 Minería.

Y a tales efectos, por lo expuesto, debe reiterarse que resultan inamovibles las autorizaciones sustantivas para la concesión minera “Emerika” y nada se prueba en contra que fue la otorgada a 30 de agosto de 1923 y con derechos consolidados desde 1977 y en relación con el depósito salino del Cogulló en atención a la autorización de 7 de septiembre de 1976 y con puesta en servicio de 2 de julio de 1977. Dicho en otras palabras, no cabe hablar de una declaración de impacto ambiental que pudiese dejar sin efecto las autorizaciones sustantivas ni avalar efectos retroactivos como se ha razonado.

9.- En **la materia de programa de restauración y una fianza suficiente** efectivamente debe reconocerse que esa materia se disciplina en la Ley 12/1981, de 24 de diciembre, por la que se establecen normas adicionales de protección de los espacios de especial interés natural afectados por actividades extractivas, artículos 4 y siguientes, y el Decreto 343/1983 de 15 de julio, sobre las Normas de protección del medio ambiente de aplicación a las actividades extractivas. Igualmente debe tenerse presente el Real Decreto 975/2009, de 12 de junio, sobre Gestión de los residuos de las industrias extractivas y de protección y rehabilitación del espacio afectado por actividades mineras.

A sus resultas y seguido el correspondiente procedimiento posterior se llegó a la Resolución de la Direcció General d'Energia, Mines i Seguretat Industrial de 22 de junio de 2018 que por la Administración demanda se acompaña como documento 10 de la contestación a la demanda, por lo que hallándose fuera del perímetro del presente proceso no cabe sino estar a la impugnación que se haya, en su caso, efectuado contra esos pronunciamientos administrativos. Obsérvese que se indica que para ello se sigue recurso contencioso 63/2019 ante esta Sección.

4.3. Recurs contenciós-administratiu número 63/2019, interposat contra la resolució de 22 de juny de 2.018, de la Direcció General d'Energia, Mines i Seguretat Industrial que va decidir incorporar el programa de restauració a la mateixa concessió minera Emerika número 1.929, el qual es troba actualment en tràmit i pendent de que es resolgui. (en aquest recurs no s'ha aconseguit que s'aportés la informació sobre la titulació minera i els plans de labors, a pesar de què es va admetre com a prova proposada per la part recurrent).

4.4. Execució de la sentència que va anul·lar l'autorització ambiental (251/2008), i que va acabar amb la Interlocutòria de 27 de desembre de 2.018, que desestimant les pretensions de la Generalitat de Catalunya, Iberpotash, i distintes empreses que van comparèixer, va acordar literalment el següent,

1º.- El cese de la actividad de extracción minera ordinaria y típica, en suelo y vuelo, o, si así se prefiere, y en concreto en el depósito salino de tan reiterada invocación, o del denominado "runam de El Cogulló" que deberá operarse como máximo a la finalización de la última prórroga establecida hasta el 30 de junio de 2.019.

2º.- Procede estar a la retirada del residuo salino vertido y acumulado en el depósito de la Escombrera del Cogulló desde el 20 de abril de 2.008, de acuerdo con los programas y fianzas de su razón siempre y cuando gocen de la titulación habilitante que proceda.

4.5 Recurs contenciós-administratiu 427/2010 de la Secció Tercera de la Sala Contenciosa-Administrativa del TSJC, interposat contra l'aprovació definitiva del POUM per part de la CTUCC en data 19 de maig de 2.010, en el que es va dictar sentència parcialment estimatòria en data 16 de juliol de 2.013, en virtut de la qual,

"... y estimando parcialmente la demanda articulada estimamos la nulidad del artículo 102 para la calificación urbanística de zona de depósitos salinos clave 19 y artículo 93 para el Plan Especial denominado PE-02 Parc de la Riera del Soldevila, ya concretados con anterioridad, y su ubicación territorial actuada por los planos correspondientes en los particulares de la clave 19, por ser disconformes a derecho y condenamos a la administración demandada a que proceda a ordenar urbanísticamente los terrenos que procedan con la/s clave/s que proceda/n en los siguientes términos:

1º.- Sin necesidad de nueva tramitación.

2º.- Con la debida separación de los terrenos de la ubicación preexistente de la que pudiera preverse para ampliaciones en superficie que no puede ser análoga a la ubicación preexistente y para cada ordenación, cuanto menos, con la necesidad de no prescindir de las imprescindibles medidas de límite o control de altura, cotas, superficies y volúmenes, parciales y totales.

3º.- La ordenación en su conjunto debe atender a la estabilización sin demora, para pasar a ser de reducción a la mayor brevedad y sin que puedan producirse situaciones de agravación o acentuación en los límites o control que se establezcan.

4º.- Todo ello sin perjuicio de lo que por planeamiento derivado especial pueda establecerse además en el futuro si es que procede.

5º.- Y en el plazo de nueve meses a computar desde la firmeza de la presente sentencia para aprobarlo definitivamente, publicarlo y dar cuenta a este tribunal.

6º.- Caso de discrepancia para la nueva ordenación queda salvo la posibilidad de plantear lo que proceda por los trámites de ejecución de sentencia.

Després de que s'hagués demanat l'execució de sentència per entendre que la CTUCC en el seu acord de 2 d'octubre de 2014 en realitat no donava compliment a la mateixa, es va dictar la Interlocutòria de 30 de juny de 2017, que estimava l'incident d'execució de sentència en el sentit d'entendre que els acords de la CTUCC eren “*disconformes a derecho por la no previsión de circunstancias extraordinarias y excepcionales que pueden poner en riesgo el buen fin de lo resuelto jurisdiccionalmente cuanto menos en sede de resultado a conseguir*”.

Finalment es va establir una nova regulació i normativa urbanística per la zona concreta on s'ubica el Cogulló, distingint en una primera Fase 1 d'estabilització i control ambiental, i una segona Fase 2 que acabava al juny de 2017, posteriorment prorrogada fins el 30 de juny del 2019. En concret segons l'acord de la Comissió Territorial d'Urbanisme de la Catalunya Central de 12 de juny de 2018, a la fase 2 prevista a l'article 102 de la normativa, sobre de reducció i restauració, va establir literalment el següent:

Fase 2, de reducció i restauració

L'ordenació urbanística d'aquesta segona fase es subjecta al programa de restauració que s'estableixi i que és exigible als dipòsits salins.

a) Usos i activitats admesos:
- Retirada de runam salí.

- Dipòsit de materials derivats de les operacions de valorització del recurs salí.
- Actuacions i operacions de control ambiental del runam (entre altres, instal·lacions de control de llixiviats i de seguiment i reparació dels impactes ambientals).
- Construcció de les infraestructures i instal·lacions necessàries per a l'extracció de runam salí.

Es prohibeix en aquesta fase qualsevol activitat d'abocament de runam salí pròpia de l'activitat extractiva.

b) Previsió temporal: inici en qualsevol moment de la fase anterior i com a màxim, el 30 de juny de 2019.

c) Mitjançant plans especials urbanístics, es podran establir les condicions urbanístiques necessàries per a la implementació del programa de restauració."

4.6 En el seu dia l'activitat d'abocament de residu salí al Cogulló i transformació del sòl va donar lloc a què la AAVV de la Rampinya, instés davant l'Ajuntament de Sallent la incoació d'un expedient de protecció de la legalitat urbanística, que finalment va culminar amb la sentència 34/2014, dictada pel Jutjat Contenciós-administratiu número 8 de Barcelona, de data 18 de febrer de 2014, posteriorment confirmada per la sentència número 786 de la Sala Tercera del contenciós-administratiu d'aquest Tribunal Superior de Justícia de Catalunya de 14 de novembre de 2016.

El veredicte de la sentència va ser el següent,

"Estimo el recurso contencioso-administrativa interpuesto por la representación procesal de la recurrente, contra resolución de la Alcaldía del Ayuntamiento de Sallent, de fecha 18 de agosto de 2008, anulándola, y condenando al Ayuntamiento recurrido a incoar expediente de protección de la legalidad urbanística, a ordenar en su seno la suspensión inmediata de los usos consistentes en vertido y depósito de residuo salino en la zona de "Cogulló", a requerir a la interesada la legalización de tal uso en cuanto se ajuste al ámbito determinado en el planeamiento urbanístico en vigor en el municipio, y a ordenar, en resolución de restablecimiento de la realidad física alterada, el desmantelamiento del residuo salino acumulado extramuros de aquel ámbito, de cuyos actos habrá de dar cuenta a este Juzgado en el plazo de un mes a contar desde la notificación de la firmeza de la sentencia, y con periodicidad mensual, hasta la completa ejecución de la misma, haciéndose responsable al/la Secretario/a de la Corporación de la citada obligación de dación en cuenta, sin especial pronunciamiento en costas".

Contra aquesta sentència, es van interposar per Iberpotash, S.A., sengles recursos de cassació un per davant el Tribunal Suprem i l'altre davant la Secció de Cassació de la Sala Contenciosa-Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, sense que cap dels dos hagués estat admès.

Posteriorment es va instar l'execució forçosa davant la manca de compliment i execució, i l'Ajuntament i l'empresa hi van formular oposició, havent-se dictat una sentència contudent en el sentit de que s'havia d'executar la sentència sense més demora, però l'Ajuntament i la companyia la van tornar a recorre i ara recentment la Secció Tercera de la Sala Contenciosa-Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, ha desestimat el recurs, i és previsible que sigui objecte de recurs de cassació. S'ha demanat la rectificació d'un error inexistent.

4.7 Recurs contenciós-administratiu número 58/2023, de la Secció Segona de la Sala Contenciosa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, contra la resolució de la Comissió de Territori de Catalunya de 19 de desembre de 2022, que va aprovar amb caràcter definitiu la modificació del PDU de l'activitat minera al Bages.

Si bé a l'aprovació inicial no es contemplava, l'empresa va introduir una petició per tal de que es pogués emplaçar un parc solar fotovoltaic al dipòsit de residu miner del Cogulló sobre sols no impermeabilitzats, al terme municipal de Sallent, i tot i l'informe desfavorable de l'esmentada Ponència de data 15 de març de 2021, es va tirar endavant aquesta proposta que hauria de permetre la instal·lació de plantes fotovoltaïques en el cim dels runams salins.

5.- Resum de la situació actual a nivell judicial.

1. En tràmit l'executòria pel compliment de la sentència penal.
  - a) Pendent aprovació o no l'anomenat Pla de Remeiació successivament modificat i presentat per Iberpotash, i de que es fixi un calendari d'execució amb una data d'inici i acabament, i s'exigeixi o no una garantia del compliment, previ informe del Perit judicial.

b) Pendent de que es valorin els danys i perjudicis per part del Perit judicial designat.

2. En tràmit el recurs contenciós-administratiu número 63/2019, S3ª TSJC, sobre legalitat del programa de restauració i de gestió de residus incorporat a la concessió minera Emerika.

3. En tràmit el recurs contenciós-administratiu interposat contra la modificació del PDU.

4. En tràmit l'execució del recurs contra la manca d'actuació a l'expedient de protecció de la legalitat urbanística per part de l'Ajuntament per la retirada del runam.

6.- Qüestions a considerar associades als processos judicials.

6.1 Els últims anys s'ha incrementat l'activitat minera, que ha fet necessari la requalificació de sòls a Súria que permetin dipositar-hi els runams salins que creixen exponencialment degut a la potassa que s'extreu per la seva comercialització.

6.2. Hipotètic cobriment del runam del Cogullò a Sallent, a similitud del de Vilaforns. En tot cas l'empresa mai ho ha plantejat i la seva proposta de restauració i desaparició del runam es recolza en la dilució i la comercialització mitjançant l'explotació minera del residu com a sal vacuum. Tampoc les Administracions ho han plantejat, i a dia d'avui fora una solució incompatible amb els pronunciaments judicials fermes i en execució.

7.- Possibles solucions consensuades extrajudicialment o en el marc dels procediments. Causes que no han fet possible.

1. Intents d'aproximació amb l'empresa minera i acords fallits tant en l'àmbit penal com en el contenciós-administratiu.

2. Interès demostrat per Catedràtics de la Universitat Autònoma de Barcelona, per aplicar mesures de justícia restaurativa en l'àmbit penal, amb intervenció de mediadors, fiscalia i distints agents, que tampoc van fructificar per la negativa de l'empresa minera.

8.- D'altres qüestions a tenir presents

8.1. Incidència sobre el territori i el medi de l'activitat minera, amb danys permanents. (Ex. Barri de l'Estació, plantes desalinitzadores, superfícies i espais de sòls no urbanitzables, desaparició de fons i pous, ...). Per contra obtenció d'un benefici sense compensació.

8.2 Davant una eventual inexecució per impossibilitat de les sentències judicials, la LJCA preveu indemnitzacions substitutòries que haurien d'incloure no solament els danys i lesions als particulars i col·lectius, sinó a l'interès general i públic.

8.3 Via de la responsabilitat patrimonial mediambiental. Llei 26/2007. Té base en l'article 45 de la CE, respecte d'aquells que incompleixin la obligació d'utilitzar racionalment els recursos naturals i conservar la natura, i també en la Directiva 2004/35 CE, basada en els principis de prevenció i de qui contamina paga, tractant-se d'una responsabilitat objectiva sense considerar culpa, dol o negligència.

4. Denúncia davant la Comissió Europea per vulneració de la legislació de la UE a l'hora de prendre les mesures necessàries en matèria de compliment de la normativa mediambiental.

5. Reclamació davant del Tribunal de Justícia de la Unió Europea o al Tribunal de Drets Humans, per violació reiterada del dret a la tutela judicial efectiva.

6. Canvi d'actitud i predisposició per part de les Administracions municipals i autonòmiques de forma que siguin més exigents amb el respecte de la legalitat (exemple Direcció General de Mines).

7. Premsa predisposada a favor de l'empresa.

Sallent, 18 d'abril de 2.024

TERTULIA MUNICIPIS SALINS SOSTENIBLES

INFRAESTRUCTURA VERDA, NBS, SERVEIS ECOSISTEMICS I LA RENATURALITZACIÓ:
INTERPRETAR TERRITORIS MÉS ENLLÀ DE L'URBANISME CLASSIC

DIMECRES 12 DE DESEMBRE DE 2023

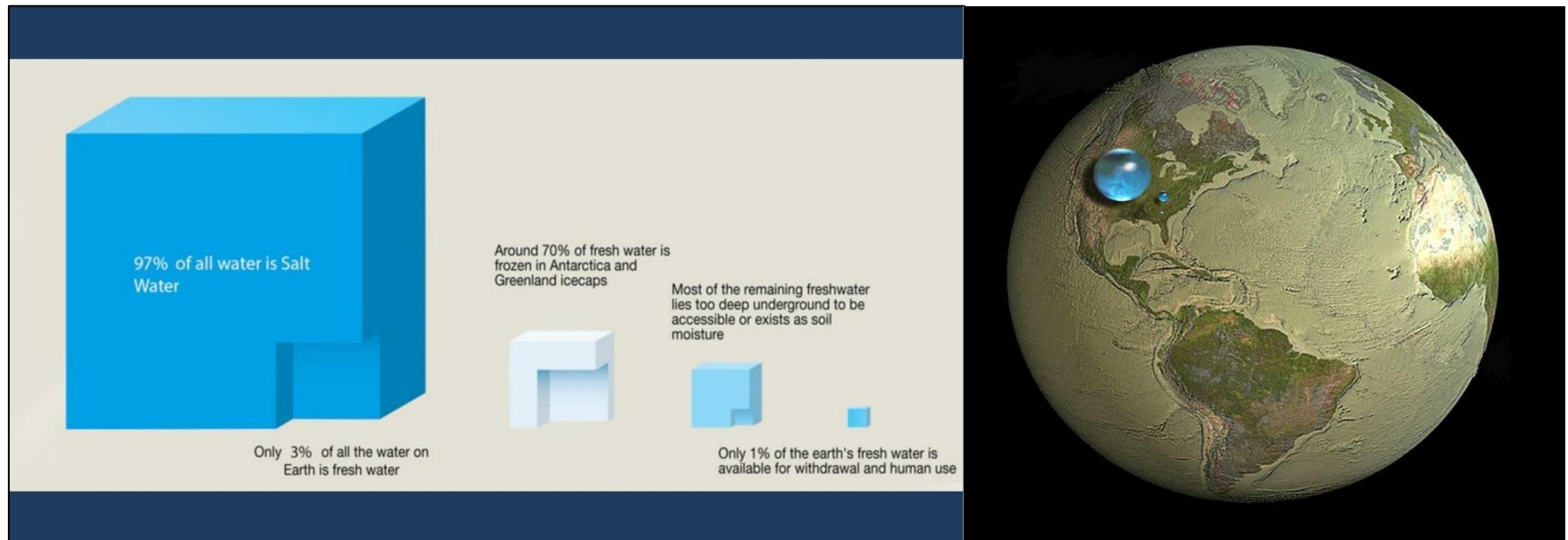
Author: Xavier Mayor Farguell, PhD in Biology

Affiliation: *IRBIS Ecology applied to the territory and sustainability, Spain*

E-mail: xavier@irbis.cat

Web page: www.irbis.cat

Una informació similar però una comprensió diferent: presa de decisions diferent

El reconeixement del territori com a principal infraestructura de la qual disposem ens revela una nova dimensió de la nostra responsabilitat en el seu tractament.

- Efectivament, tots els recursos que necessitem provenen del territori, per tant de la natura.
- Qualsevol necessitat la cobrim a partir de la utilització de recursos disponibles però finits que ens donen seguretat, estabilitat, confortabilitat.
- Tanmateix, la natura no és un rebost qualsevol e inacabable.

Ja fa dècades que sabem que els espais urbans són ecosistemes: són els hàbitats dels humans.

- Sabem que els espais urbans són essencials per a nosaltres, però també ho són els no urbans.
- Sabem com depenem de la producció agrícola i ramadera, també dels problemes ambientals que causen.
- Sabem els beneficis del turisme però també els desequilibris que comporten.
- Sabem de la importància del desenvolupament industrial, també la contaminació que pot anar associada.
- Sabem de la importància de l'aigua, també de la importància d'estalviar-la, emmagatzemar-la i aprofitar-la, etc.

Avui podem comprendre i dissenyar territori de manera integrada dels factors territorials, urbanístics, ecològics, socials i de salut, els econòmics, de mobilitat, de comunicació, de serveis, de lleure, culturals, de paisatge, etc.

Saber tot això ens posa davant la responsabilitat de com dissenyar-los i executar-los d'ara endavant.

A collage of various animals and plants, including a seahorse, a leopard, a snake, a salamander, a toucan, two children, a grasshopper, a frog, a flower, and a bird, with a large blue arrow pointing to the right.

A collage of 25 small images arranged in a grid-like fashion. The images depict a wide variety of people in different contexts, many of which involve costumes or masks. Notable examples include a man in a white turban, a person in a tiger mask, a person in a purple mask, a person in a white turban, a person in a white mask. The images are of various sizes and are set against different backgrounds, creating a diverse visual representation of the concept of 'face' as a social mask.

Natura, entorn, medi, territori, paisatge...son sinònims d'una mateixa realitat: uns espais plens de continguts vius i no vius que en complexa estructura i equilibri dinàmics, són els espais on i dels quals tots vivim.

A principis del segle XXI, es consolida un canvi de visió i valor dels territoris : la *Infraestructura Verda*

Prové d'una millor comprensió i coneixement del valor ecològic i ambiental del territori (Rio Earth Summit, 1992).

Estableix un canvi d'objectius en el tractament dels Planeta (per tant del territori)

- Preservar la diversitat biològica
- Preservar els processos ecològics (p. ex. connectivitat ecològica)
- Nova comprensió de la interacció dels humans amb el planeta (pertorbació)
- Tenim en compte l'horitzó del Canvi Climàtic

Infraestructura Verda (Unió Europea, 2014),

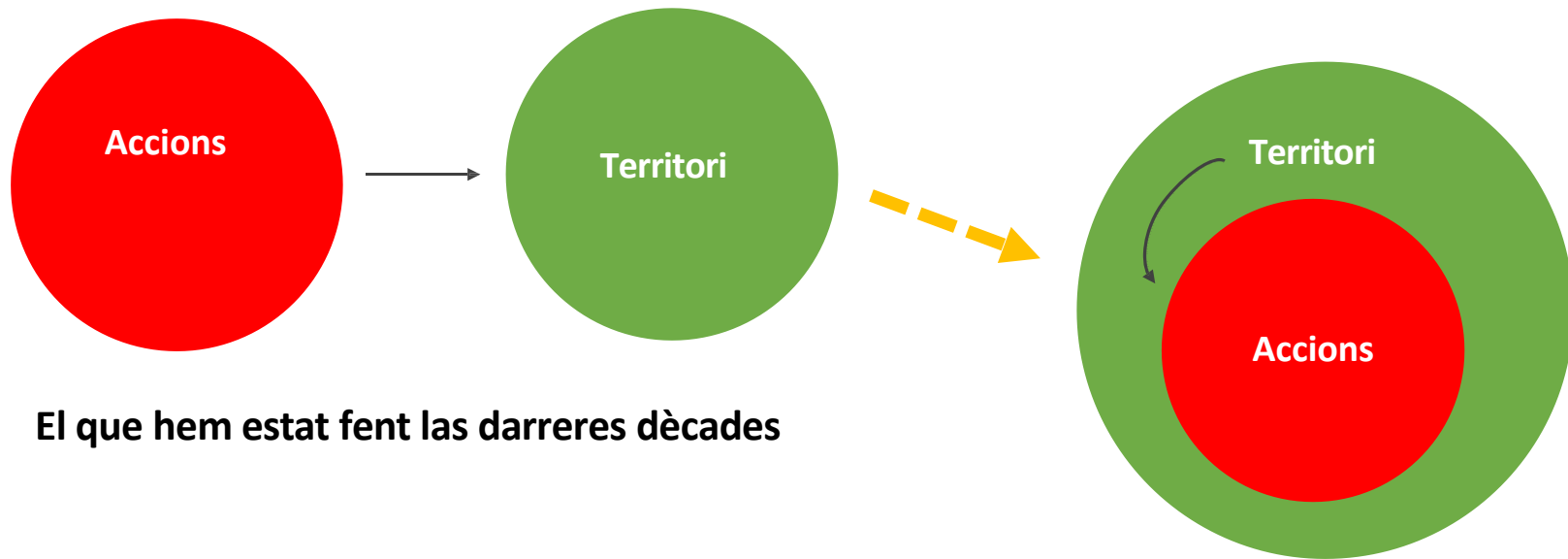
“Xarxa de zones i espais, i altres elements ambientals, estratègicament planificats, dissenyats i gestionats per a la prestació d'una àmplia gamma de serveis ecosistèmics”.

- Defineix com l'ecologia aplicada serveix per millorar la capital natural europea.
- Permet proposar accions de millora, sòlides i coherents, abordant els reptes socials d'una manera eficaç i adaptativa.

Per desplegar-la sorgeix el terme Nature-Based Solutions (UICN, 2016).

Biodiversitat i tot allò relacionat. Com preservar-ho?

La idea és que qualsevol actuació s'ha d'executar en un territori amb respecte i no de manera imposada.

El que hem estat fent las darreres dècades

El que cal fer des d'ara endavant

Les NBS es defineixen com:

"accions que treballen amb la natura i la milloren per ajudar les persones a adaptar-se als canvis i als desastres".

- Las NBS fan que les accions s'emmotllin als territoris i no que s'imposin sobre ells.
- Obre la possibilitat a un nou camp creatiu per dissenyar-les i determinar-les.
- La UICN (2021) ha determinat la necessitat d'una norma (a mode d'estàndard de qualitat) que garanteixi la coherència de les solucions, que doni més confiança entre els decisors.

Efectivament, els béns i serveis (*Serveis Ecosistèmics*) que n'obtenim aplicant aquest nou model a partir de la natura, ens proveeix dels recursos i les activitats que necessitem els humans tot assegurant-nos el benestar, la salut i el desenvolupament econòmic i social present i, sobretot, futur.

INFORME TÈCNIC SOBRE ELS ASPECTES AMBIENTALS DERIVATS DEL PLA DIRECTOR URBANÍSTIC DE L'ACTIVITAT MINERA AL BAGES

AJUNTAMENT DE SÚRIA

INFORME PER A LA FASE D'APROVACIÓ INICIAL (Febrer 2017)

Bloc 1. Principals determinacions del Pla director urbanístic de l'activitat minera al Bages i de la seva
Avaluació ambiental ➡ **CONEXEMENT DELS DOCUMENTS OFICIALS IMPLICATS**

Bloc 2. Consideracions en relació als aspectes ambientals i de sostenibilitat del PDUMB i l'EAE

- 4.Aspectes estratègics i essencials del PDUMB
- 5.Anàlisi dels objectius ambientals plantejats
- 6.Anàlisi de les diferents alternatives plantejades
- 7.Anàlisi de les estratègies definides
- 8.Anàlisi de les principals actuacions proposades a Súria
- 9.Anàlisi dels efectes ambientals més significatius
- 10.Mesures previstes

**ASPECTES AMBIENTALS I DE
SOSTENIBILITAT VALORATS**

Bloc 3. Anàlisi de l'Estudi d'impacte i integració paisatgística (EIIP)

L'objecte d'aquest informe és el de realitzar l'assessorament extern en relació als aspectes ambientals derivats del Pla director urbanístic de l'activitat minera al Bages i la corresponent Avaluació Ambiental Estratègica, en relació al terme municipal de Súria.

Així, en aquest apartat es desenvolupen els aspectes de valoració ecològica, ambiental i de sostenibilitat en relació a les determinacions i propostes que contemplen, tant el *Pla director urbanístic de l'activitat minera al Bages* com la corresponent *Avaluació Ambiental Estratègica*, especialment en relació amb el municipi de Súria.

INFORME TÈCNIC SOBRE ELS ASPECTES AMBIENTALS DERIVATS DEL PLA DIRECTOR URBANÍSTIC DE L'ACTIVITAT MINERA AL BAGES

Bloc 4. Propostes d'al·legacions ambientals i paisatgístiques

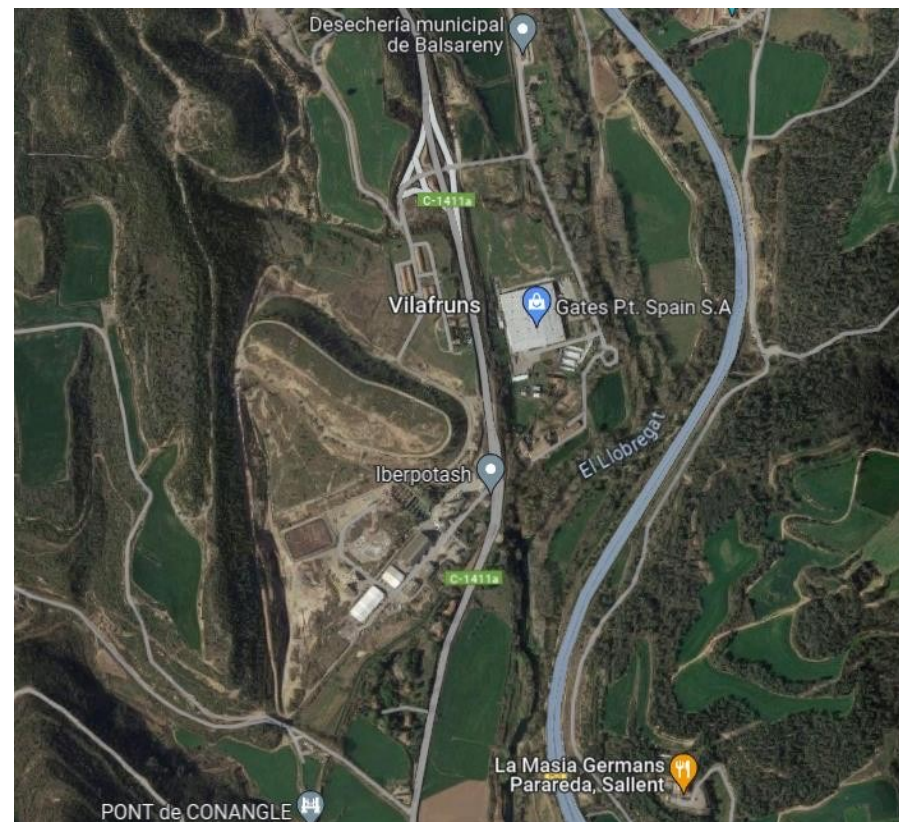
11.Aspectes generals	(12)
12.Aspectes concrets	(26)
13.Impactes ambientals i mesures correctores i compensatòries	(18)
14.Impacte i integració paisatgística	(8)
15.Consideracions en relació a la població	(1)

Un total de **65 al·legacions** des de la visió de infraestructura verda i servicis ecosistèmics

EL FUSTERET

VILAFRUNS

EL COGULLÓ

Octubre 2015

Dictamen sobre els impactes ambientals generats pel dipòsit controlat de Vacamorta i les alternatives d'actuació

Agència de Residus de Catalunya

- L'abocador inicià funcionament l'any 2000
- Empresa Recuperació de Pedreres, SL,
- Llicència per dipòsit controlat classe I i II per a residus industrials inerts i no especials
- Lloc al paratge anomenat “La Vaca Morta” (Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura).
- Ampliació de la capacitat de l'abocador atorgada per resolució de 10/04/2003.

El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, recurs contenciós-administratiu 668/2003, dictà el 23/11/2011, sentència què declara, per motius urbanístics, la nul·litat de l'autorització ambiental atorgada el 10/3/2003 i ordena la restauració de l'espai afectat al seu estat anterior a l'atorgament de l'autorització ambiental.

La sentència de 23/09/2011 va ser recorreguda en cassació. El Tribunal Suprem, en sentència de 14/02/2014, va desestimar el recurs, per la qual cosa la sentència dictada en data 23/09/2011 ha esdevingut ferma.

L'abocador té suspesa l'activitat des de 20 de novembre de 2014 per resolució dictada pel Conseller de Territori i Sostenibilitat, mentre no es resolguin les interlocutòries que han format recurs de reposició i per a les quals s'està a l'espera de resolució, i mentre no es resolgui el recurs respecte la renovació de l'autorització ambiental de l'activitat atorgada el 12 de juny de 2012.

Mentre no es resolgui el recurs respecte la renovació de l'autorització ambiental de l'activitat atorgada el 12 de juny de 2012 **l'Agència de Residus de Catalunya (ARC)** demana als:

- **Col·legi Oficial de Geòlegs, Delegació de Catalunya,**
- **Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya,**
- **Col·legi d'Ambientòlegs de Catalunya,**

que emetin un **dictamen** sobre l'anàlisi d'alternatives al buidat del dipòsit per presentar, si s'escau, davant del TSJC

Referències a casos similars

No es van trobar experiències similars en l'entorn proper que siguin equiparables o homòlogues a la situació de l'abocador de Vacamorta.

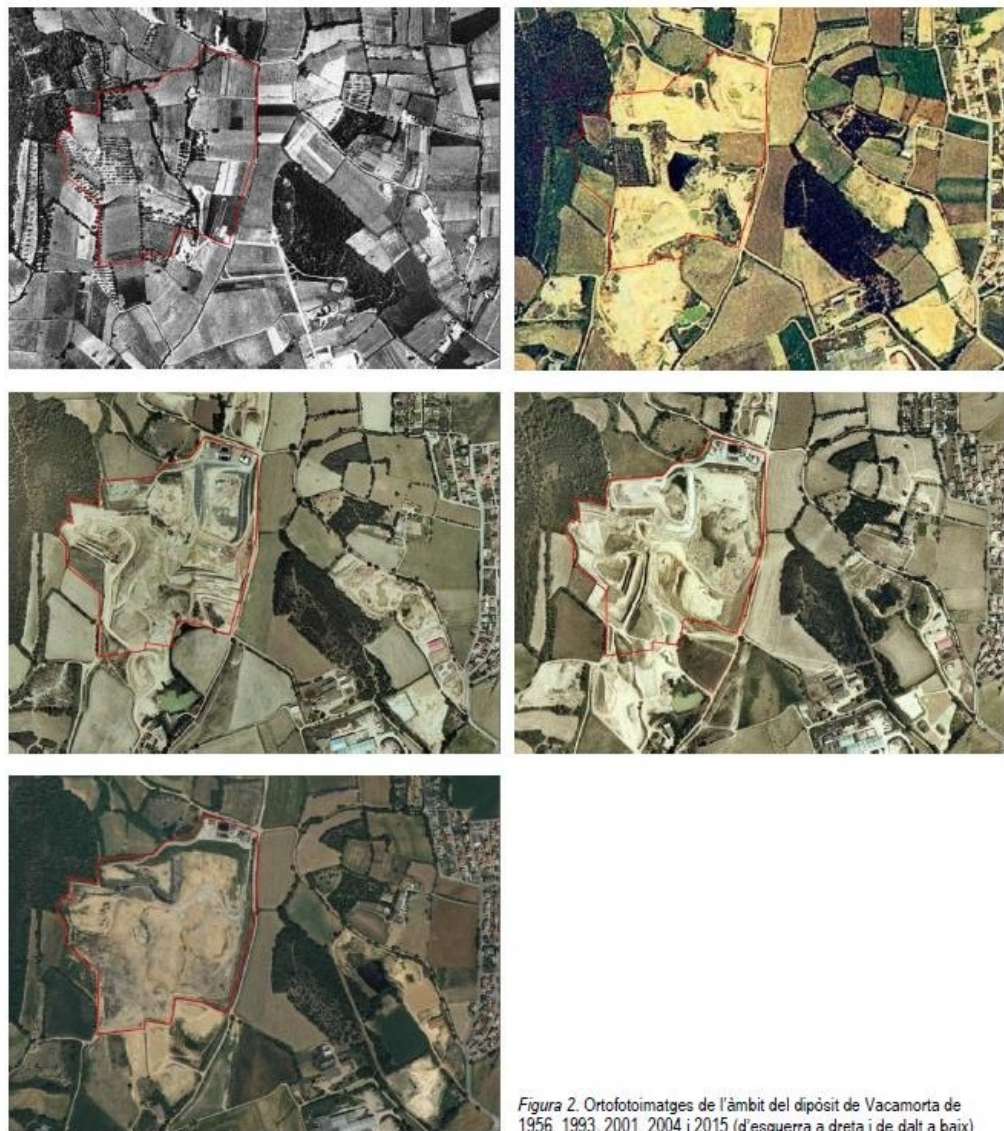

Figura 2. Ortofotomatges de l'àmbit del dipòsit de Vacamorta de 1956, 1993, 2001, 2004 i 2015 (d'esquerra a dreta i de dalt a baix)

EVOLUCIÓ TEMPORAL DE L'ABOCADOR

DISTÀNCIA A HABITATGES PROPERES

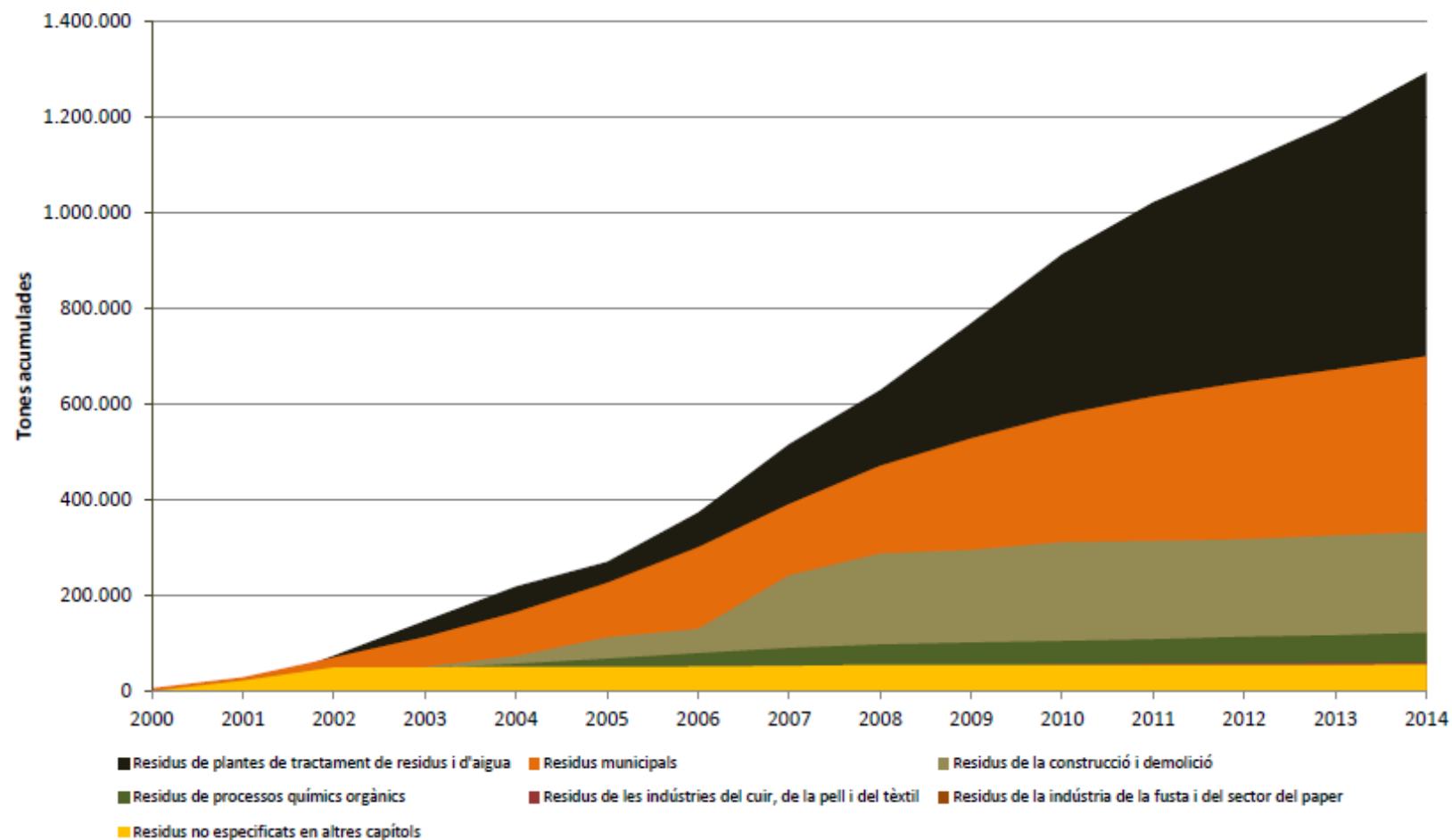
Taula 3. Edificacions aïllades més properes a l'abocador

Nom	Distància respecte el dipòsit
Mare de Déu de l'Esperança	500 m
Mas Revetlla	600 m
Can Colomer	200 m
Torre Caramany	230 m
Mas Pou	550 m
Torre Mirona	500 m
Materials Miquel Baix Empordà	650 m
Mas Llobet	350 m

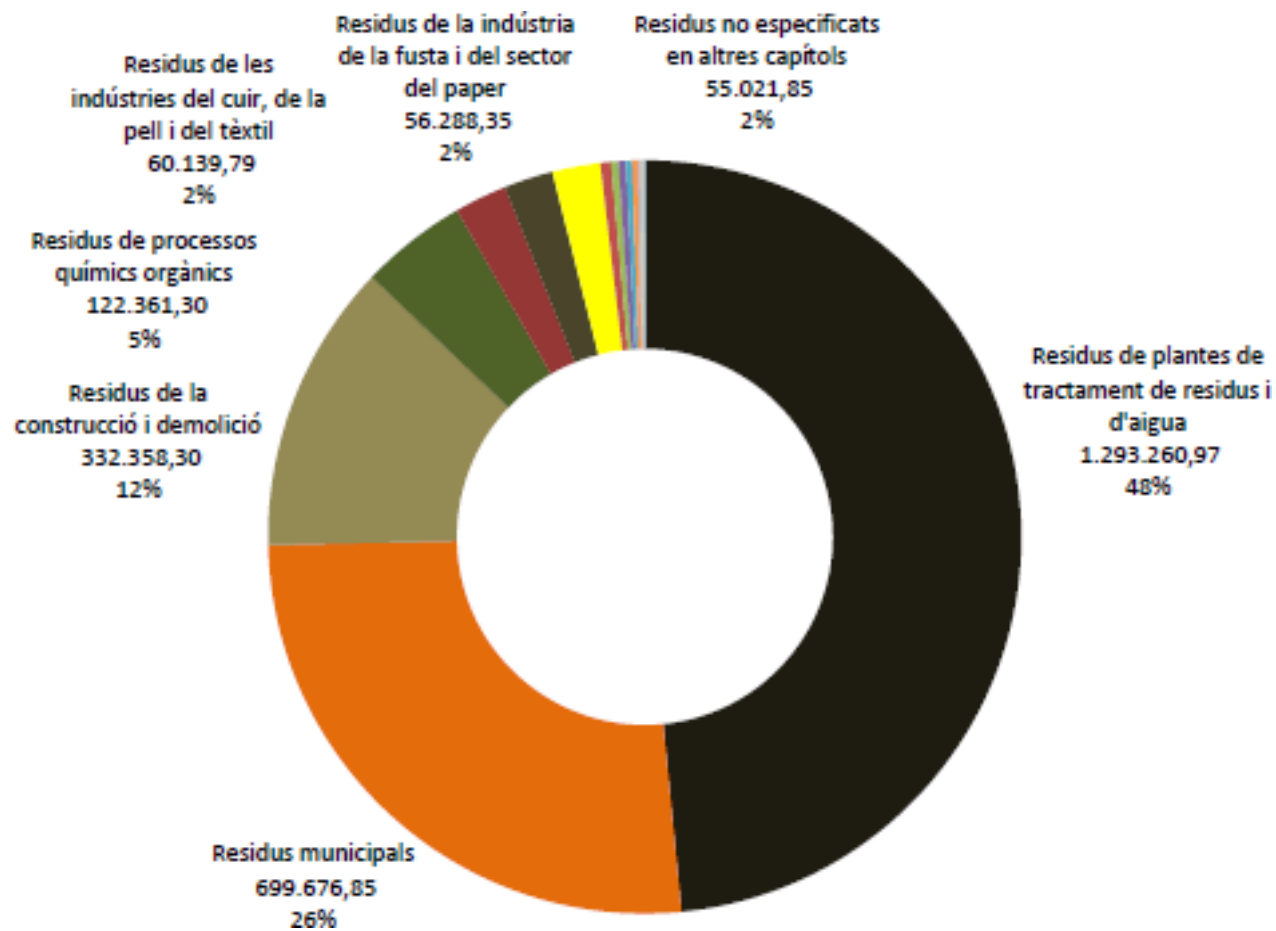
ANNEX II. Quantitat total de residus dipositats a l'abocador de Vacamorta, 2000 - 2014 (tones).

Grup de residus	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Residus de la construcció i demolició	-	4.043,07	16.129,32	30.490,73	22.595,10	39.023,31	17.740,67	111.875,42	45.853,93	7.151,70	16.356,51	2.682,82	3.452,30	7.770,86	7.192,56
Residus de la fabricació de pintures, vernissos i segelladors	-	-	-	-	-	-	-	170,50	235,90	190,08	330,20	283,84	394,98	265,52	69,34
Residus de la indústria de la fusta i del sector del paper	-	3.247,09	3.957,46	10.700,38	5.908,48	7.124,80	5.268,56	5.078,74	4.178,72	898,88	147,32	104,68	4.962,94	2.572,48	2.137,82
Residus de la indústria de la pell i de la indústria tèxtil	-	-	803,60	578,38	598,46	661,64	733,21	1.145,60	550,98	418,08	589,00	900,98	454,60	600,78	383,60
Residus de la prospecció, extracció de mines i canteres i tractaments físics i químics de minerals	-	-	471,62	169,50	1.891,48	8,68	4,62	2,82	3,66	-	-	3,84	-	-	-
Residus de l'agricultura, l'horticultura, l'aqüicultura, la silvicultura, caça i pesca; residus de la preparació i elaboració d'aliments	-	-	16,30	642,30	1.205,86	1.316,38	1.261,38	1.308,52	974,46	1.146,84	266,24	155,34	18,74	9,24	70,02
Residus de l'emmotllament i tractament físic i mecànic de superfície de metalls i plàstics	-	16,50	35,12	36,82	63,84	62,04	833,98	1.350,10	1.350,12	1.608,44	777,80	43,32	121,24	542,36	295,18
Residus de les indústries del cuir, de la pell i del tèxtil	-	-	5.048,98	5.954,02	6.579,22	6.267,66	5.400,71	11.057,82	8.611,19	3.501,77	2.499,16	2.205,84	990,98	871,98	1.150,46
Residus de plantes de tractament de residus, de plantes depuradores d'aigües i de plantes potabilitzadores	-	5.473,94	69.308,08	72.625,94	71.669,86	51.523,09	103.119,10	142.853,89	112.779,14	140.171,25	144.208,76	108.285,32	83.012,12	84.993,39	103.237,09
Residus de processos químics inorgànics	-	691,82	833,84	108,34	-	-	31,24	61,66	98,58	76,78	81,70	-	-	-	-
Residus de processos químics orgànics	-	16.122,10	23.287,89	8.443,82	9.515,10	10.725,26	11.537,90	10.879,38	7.202,77	4.052,74	3.179,70	3.657,31	5.277,64	3.005,80	5.473,88
Residus de processos tèrmics	-	1.688,48	2.345,56	1.874,36	3.624,52	1.513,96	234,38	21,90	15,94	209,28	16,24	484,48	20,92	24,54	1,82
Residus de serveis mèdics o veterinaris o d'investigació associada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	451,20	409,70
Residus del tractament químic de superfície i del recobriments de metalls i altres materials	-	-	-	-	-	-	69,48	123,02	133,60	506,20	843,26	1.641,16	988,82	696,58	1.252,64
Residus d'envasos, absorbents, draps de neteja, materials de filtració i robes de protecció	-	95,38	47,40	2,26	-	-	-	-	2,32	-	-	-	0,22	-	286,94
Residus municipals	6.526,03	22.783,19	41.317,26	42.500,10	51.794,70	61.219,25	74.394,19	90.372,31	79.840,94	57.432,86	49.661,47	37.779,23	30.238,19	25.936,37	27.880,77
Residus no especificats en altres capítols	-	22.006,79	27.795,40	351,62	644,80	290,48	221,44	1.512,34	2.113,86	9,20	-	7,44	-	-	68,48
TOTAL	6.526,03	76.168,36	191.397,83	174.478,57	176.091,42	179.736,55	220.850,86	377.814,02	263.946,11	217.374,10	218.957,36	158.235,60	129.933,69	127.741,10	149.910,30

ENTRADA DE RESIDUS PER TIPUS A L'ABOCADOR 2000-2014

ENTRADA DE RESIDUS TOTALS PER TIPUS A L'ABOCADOR 2014

TOTAL RESIDUS
2,669,162 tones

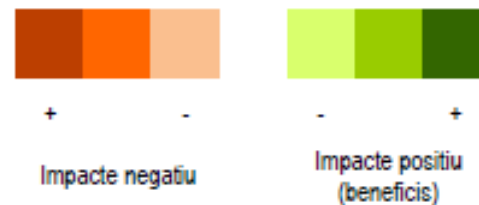
Consum de sòl	
Contaminació del sòl	
Afectació sobre la biodiversitat, permeabilitat ecològica i patrimoni natural general	
Contaminació aigües subterrànies	
Contaminació aigües superficials	
Alteració cicle de l'aigua	
Emissió de gasos	
Pols	
Olors	
Soroll	
Consum d'energia	
Recuperació de materials	
Afectació sobre el paisatge	
Riscos sobre la salut	
Generació de llocs de treball	
Conflicte social	

Impacte negatiu

Impacte positiu (beneficis)

Atenent a la sentència 709/2011 del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, l'Agència de Residus de Catalunya, en tant que òrgan competent en la matèria, **planteja 3 possibles alternatives** en relació a l'abocador de Vacamorta:

1. La retirada i gestió dels residus externament (només els residus estabilitzats o bé tots els residus) i posterior terraplenat de la depressió topogràfica amb terres netes.
2. Altres tècniques per remeiar, com el tractament (estabilització) *in situ* i *ex situ* o la combinació d'ambdues.
3. El segellament superficial dels residus i terraplenat de les zones deprimides amb terres netes.

L'esmentat informe valora les 3 alternatives per determinar la millor la màxima eficàcia ambiental i social i, per tant, també econòmica de cadascuna d'elles.

Taula 12. Avaluació global de les alternatives

	A1	A2	A3		Mineria d'abocador ⁶
Consum de sòl					
Contaminació del sòl					
Afectació sobre la biodiversitat, permeabilitat ecològica i patrimoni natural general					
Ambient atmosfèric					
Pols					
Olors					
Soroll					
Canvi climàtic					
Contaminació aigües subterrànies					
Contaminació aigües superficials					
Consum d'energia					
Recuperació de materials					
Afectació sobre el paisatge					
Riscos ambientals					
Riscos sobre la salut					
Generació de llocs de treball					
Conflicte social					

COMPARATIVA DE L'IMPACTE AMBIENTAL DE LES ALTERNATIVES DE CLAUSURA DE L'ACTIVITAT DE L'ABOCADOR

A continuació es valora l'impacte de cada alternativa sobre cadascun dels aspectes avaluats utilitzant una escala de colors per indicar si l'impacte és negatiu o positiu (beneficis) i la seva magnitud.

⁶ La mineria d'abocador és una opció aplicable tant a l'alternativa 1 (buidatge) com a la 2 (tractament) i que matisa algun dels impactes o beneficis d'aquestes. Per tant, l'avaluació de l'A1 i l'A2 quan contemplem mineria d'abocador s'ha d'interpretar com el sumatori de les valoracions de les seves respectives columnes més els impactes o beneficis indicats a la columna mineria d'abocador.

UNA PROPOSTA BASE PER A LA MUNTANYA DE SAL SOBRE LA QUAL REFLEXIONAR, MADURAR I APLICAR

(En la visió des de la Infraestructura Verda, les NBS i més i millors Serveis Ecosistèmics)

- Una proposta essencial per enfrontar el problema generat
- Sòlid ecològicament i ambientalment
- Autoconstituït en el temps (catalitzat convenientment- menor cost)
- Automantingut (baix manteniment, més sostenible)
- Compatible amb aplicar mesures compensatòries mes enllà de l'espai

Fer-ho des de la visió d'Infraestructura verda: més responsable i amb millors prestacions per a tothom

El plantejament estratègic considera objectius essencials en el context de comprensió del territori. Són els següents:

- *Millorar la riquesa (biodiversitat) tant d'espècies com d'ecosistemes.*

Afavorir la diversitat i la complexitat dels hàbitats permetrà un desenvolupament més gran d'espècies de diferents grups biològics que establiran interaccions, el que comportarà la millora de l'estabilitat ecosistèmica.

- *Afavorir els processos ecològics vinculats a aquesta biodiversitat.*

Considerar activament els processos ecològics implica una visió dinàmica de la natura.

- *Modular i controlar les pertorbacions*

que puguin afectar la biodiversitat, especialment considerant els efectes del canvi climàtic. Aquestes sovint tenen molt a veure amb el grau de comptabilitat dels usos i activitats que es volen desenvolupar en un territori concret.

El plantejament comporta una aposta de millora de la presència de la biodiversitat de l'àmbit.

Per a la configuració del verd es prenen com a referència els hàbitats propis de la zona i circumdants. La motivació és clara, aquells hàbitats autòctons i propis de la zona:

- Estan ben adaptats i aclimatats a les condicions de medi, substrat-sòl, i de clima local.
- Tenen les condicions ambientals, els recursos, i les interaccions necessaris per a poder completar el cicle biològic de la biodiversitat present.
- En base a aquests hàbitats es trien les espècies dominants per fer la plantació inicial amb la idea d'incentivar i catalitzar l'autoconstitució dels hàbitats en el temps.

La idea subjacent és establir i concretar com aquesta complexitat ecològica es faci considerant la seva maduració progressiva que s'anirà enfortint amb el temps:

- A partir de les interaccions ecològiques: competència per l'espai i pels nutrients, dinàmiques poblacionals de les espècies implicades, colonitzacions i pèrdues, etc.) que es vagin trenant pel funcionament propi d'ecosistemes d'aquest tipus.
- També millora la funcionalitat ecològica: major fixació de CO₂; cicle de l'aigua més natural; millor qualitat de l'aire; millor conservació de sòl i edafogènesi; millor comportament en relació al Canvi Climàtic; generació d'espais de lleure i benestar psicològic; etc.
- Permet que els ecosistemes implicats guanyin en estabilitat (resistència i resiliència).

CONCLUSIONS

Espai a renaturalitzar, això implica un projecte d'espai a mode de parc modern no urbà.

Projecte Ecològic, social i paisatgístic de regeneració de la natura, però no de mínims, tampoc cal de màxims, sinó viable i possible, però molt ben fonamentat.

Un projecte que estableixi i assegurí una coberta vegetal completa, diversa i en diferents estrats (estructura vertical) amb espècies autòctones emparat la tècnica dels *habitats template*.

Més biodiversitat i millors proteccions (processos ecològics, serveis ecosistèmics, menor manteniment i usos i activitats compatibles).

Al damunt, vist el moment de necessària reconversió energètica, possibilitat a validar de combinar la restauració amb la implantació de una planta solar fotovoltaica amb excel·lent integració ecològica i paisatgística per proveir conreu d'energia propera a la població.

Gracies per la vostre atenció

irbis

Història i futur de la gestió dels residus salins del Bages

Any 2008

Any 2011

Any 2024

Juny de 2024

Florenci Vallès Sala
Plataforma Cívica Montsalat

MINA	ANY EN QUÈ VA COMENÇAR A VENDRE POTASSA	ANY D'ATURADA DE L'EXTRACCIÓ DE MINERALS
Súria	1925 (carnal·lita) 1933 (silvita)	-----
Cardona	1930	1990
Sallent	1932	2020
Vilafruns (Balsareny)	1948	1972 (connexió amb Sallent)

MATERIAL QUE SURT DE LA MINA

Barreja de:
potassa (silvita, KCl)
sal comuna (NaCl)
terra rica en argiles

Aigua

PLANTA DE PROCESSAMENT

Floculants i altres
substàncies químiques

POTASSA VENDIBLE

RESIDUS

Salmorra: aigua quasi saturada de sal comuna que s'evacua mitjançant el col·lector de salmorres.

Residu sòlid que va al runam salí

Està format principalment per sal comuna (83%).
A la diapositiva següent hi ha la composició del residu abocat al runam del Fusteret (Súria).

COMPOSICIÓ DEL RESIDU ABOCAT AL RUNAM SALÍ DEL FUSTERET (SÚRIA)

Sal comuna (clorur de sodi [NaCl]): 83,2 %

Silvita (clorur de potassi [KCl]): 2,8 %

Clorur de magnesi (Mg Cl_2): 1,4 %

Insolubles, terres: 4,8 %

Aigua (H_2O): 7,8 %

El setembre del 1988 va entrar en servei el **col·lector de salmorres de la conca del Llobregat** que s'usa actualment. Fins llavors, les salmorres provinents de l'activitat minera eren abocades als rius Cardener i Llobregat.

El col·lector de salmorres recull les aigües salobres procedents de les mines i de les plantes de tractament del mineral, així com algunes aigües superficials salines.

Plànol del col·lector de salmorres de la conca del Llobregat

Actualment està en construcció el col·lector de salmorres nou, que discorre prop del vell, té un diàmetre superior al d'aquest i està fet de plàstic. Està previst que aquest col·lector nou entri en servei el 2026.

Estesa de la nova canonada al costat del riu entre Sant Vicenç de Castellet i Castellbell.
DAVID BRICOLLÉ

L'immens runam salí del Cogulló de Sallent vist des del Serrat de Castelnou. Al seu damunt, el camió vermell de gran tonatge que aboca a la banda esquerra és una puça insignificant. La foto va ser obtinguda el novembre de 2013. En aquest runam salí hi va haver abocaments fins al juny del 2019.

Taula 1. Els runams salins del Bages – 2024 (valors estimats)						
Runam	Any d'inici	Superfície (ha)	Volum (Mm ³)	Massa (MT)	Creixement (MT/any)	Estat actual
Vell, Cardona	1929	9,5	3	5	– 0,005	El buidatge de residus es va aturar el 2017. Pendent de la represa del buidatge de residus i la posterior restauració de l'àrea per part d'Ercros
Nou, Cardona (*)	1972	(12,5)	0	0	0	Runam buidat de residus i àrea restaurada per Ercros
El Fusteret, Súria	≈1960	43,1	20,6	34	+ 1,6	En creixement, propietat d'ICL Iberia
Cabanasses, Súria (*)	≈1960	1	0,05	0,1	– 0,0001	Tapat per Iberpotash el 2004. Pendent d'impermeabilització en superfície
Vilafruns, Balsareny (*)	≈1965	(6)	(1,7)	(3)	0	Restaurat per l'Agència Catalana de l'Aigua el 2011(**)
El Cogulló, Sallent	1977	48	26,5	44	– 0,01	L'abocament de residus es va aturar el 2019. Pendent del buidatge de residus i de la restauració de l'espai per part d'ICL Iberia
La Botjosa, Sallent	1945	13,5	2,3	3,8	– 0,4	En procés de buidatge de residus per part d'ICL Iberia
TOTAL		114,1	52,5	86,9	+ 1,2	

(*) Els valors que estan entre parèntesis corresponents al runam de Vilafruns i al runam Nou de Cardona no s'han sumat per obtenir els totals perquè aquests runams ja no tenen impacte ambiental.

(**) La restauració del runam de Vilafruns es va fer impermeabilitzant-ne la superfície amb una làmina de plàstic, afegint terra sobre aquesta làmina i plantant vegetació sobre la terra afegida.

Entre 2014 i 2017 va millorar molt la captació de la salmorra procedent del runam del Cogulló.

2014 Bombament de la salmorra acumulada per la rasa perimetral al punt més baix i conducció d'aquesta salmorra cap al col·lector de salmorres.

2016 Construcció de pous de captació de salmorra subterrània en diversos punts a l'entorn del runam.

2017 Instal·lació de drenatges subterranis de salmorra sota l'àrea que hi ha entre la base del runam del Cogulló i la rasa perimetral.

2017 Construcció d'una rasa drenant de 280 metres de longitud a la vora nord del runam per interceptar salmorra que circula subterràniament.

Actualment, la salmorra que alliberen superficialment els runams del Cogulló, la Botjosa i el Fusteret és captada de forma eficaç i enviada al col·lector de salmorres.

L'abril de 2022, la rasa drenant de la riba esquerra del riu Cardener propera al runam del Fusteret esdevé plenament operativa. Conseqüentment, el Cardener, aigües avall de la mina, assoleix valors de salinitat correctes, inferiors als del Llobregat.

Construcció de la rasa drenant del runam del Cogulló destinada a la captació de salmorra que circula subterràniament en el contacte entre les calcàries lacustres permeables i les marges argiloses impermeables.

Aquesta rasa drenant té entre 8 i 10 metres de fondària i té un pendent suau i constant . El tub drenant que conté porta la salmorra a un punt de bombament des d'on és conduïda cap al col·lector de salmorres.

La foto és del juliol de 2017.

La restauració del runam salí de Vilafruns (Balsareny)

Any 2008

Any 2011

Any 2024

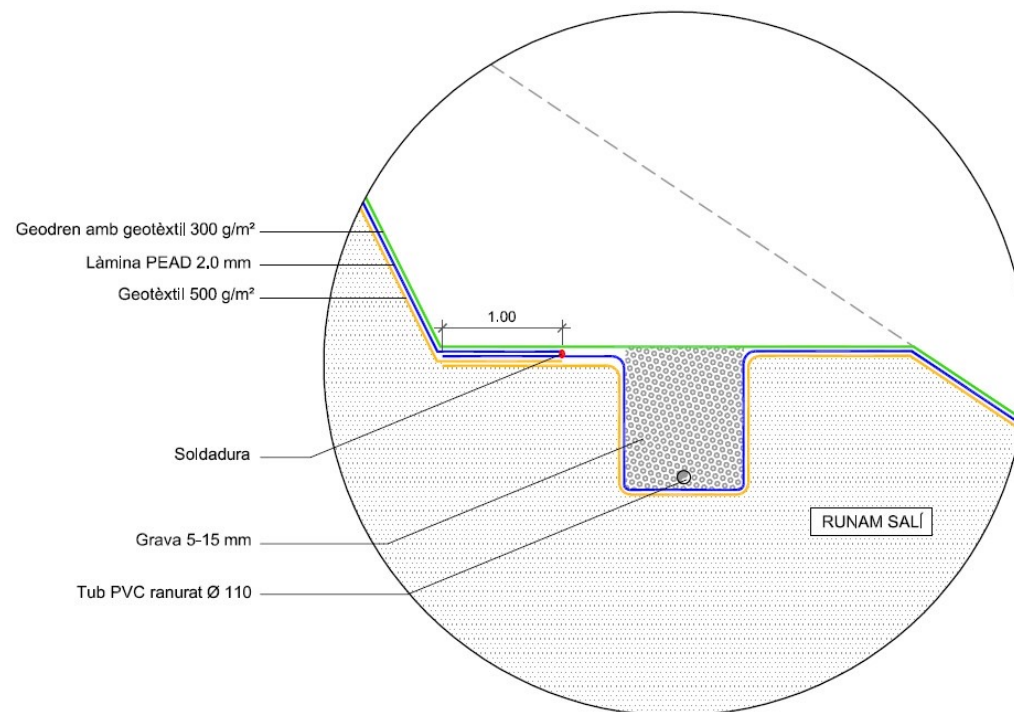
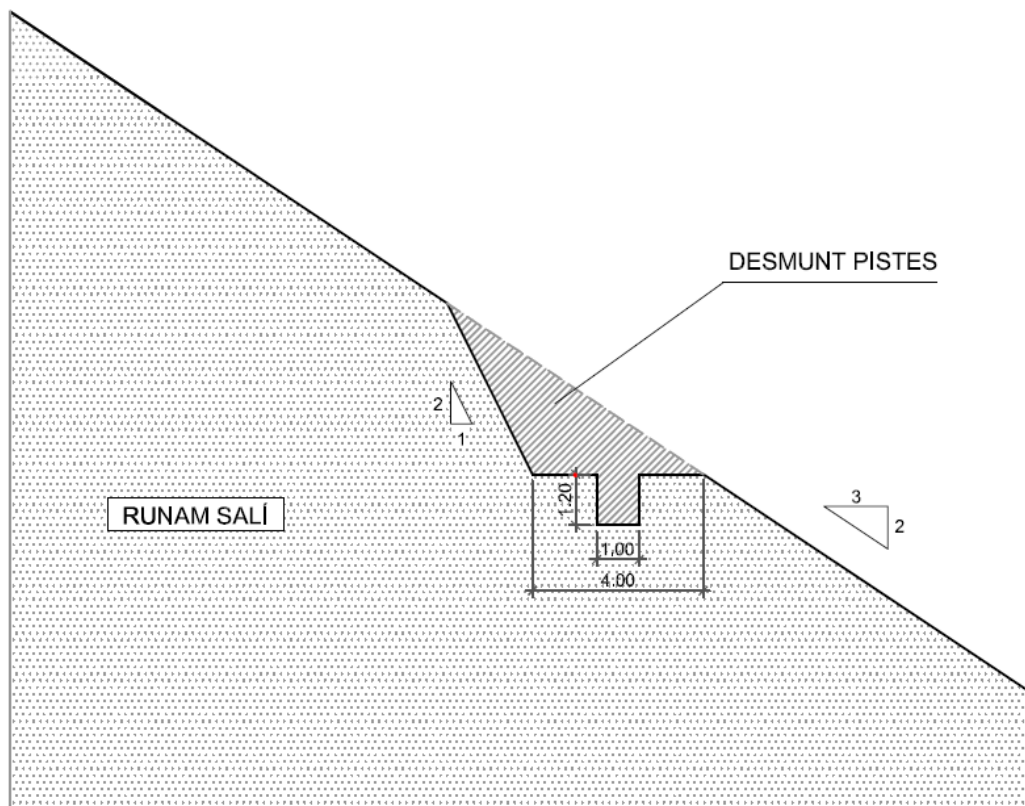
El runam salí de Vilafruns (Balsareny) és va originar per l'acumulació de residus salins dipositats principalment al llarg de les dècades de 1960 i 1970. Entre el desembre de 2009 i el gener de 2011, se'n va fer la restauració per encàrrec de l'Agència Catalana de l'Aigua. Aquesta obra de restauració va tenir per nom "Actuacions destinades a la reducció de l'impacte ambiental del runam inactiu de Vilafruns".

La restauració del runam salí inactiu de Vilafruns es va fer en quatre fases:

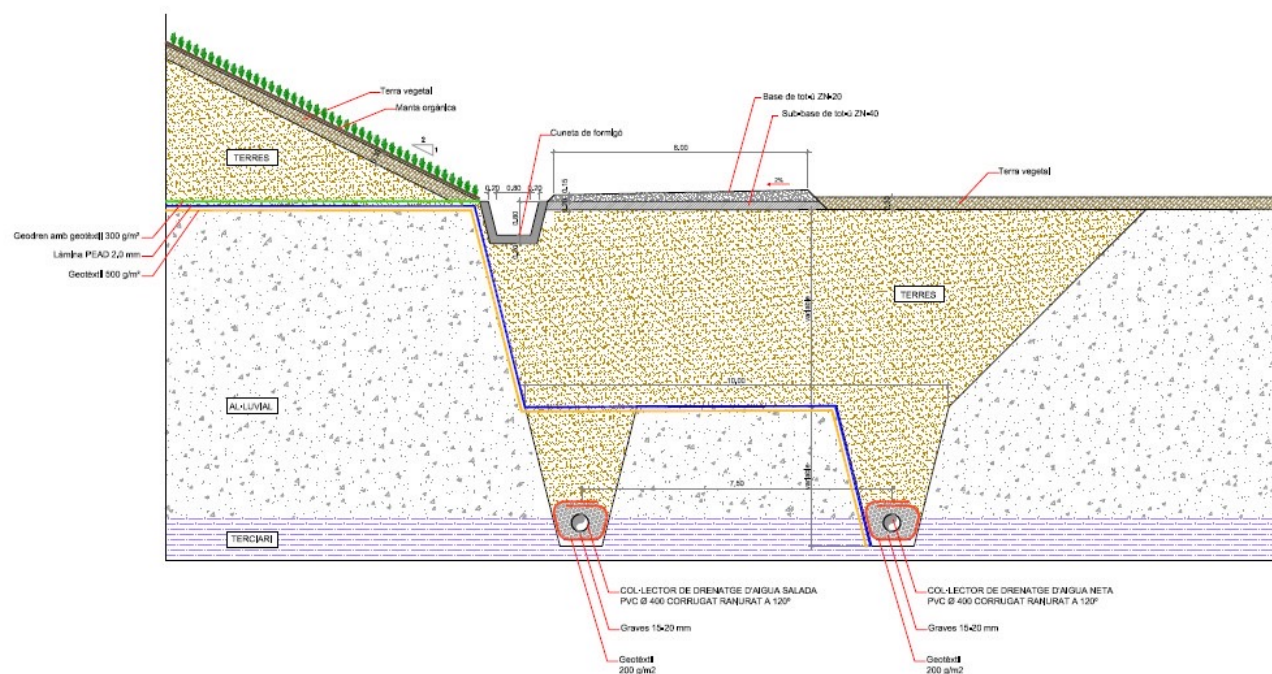
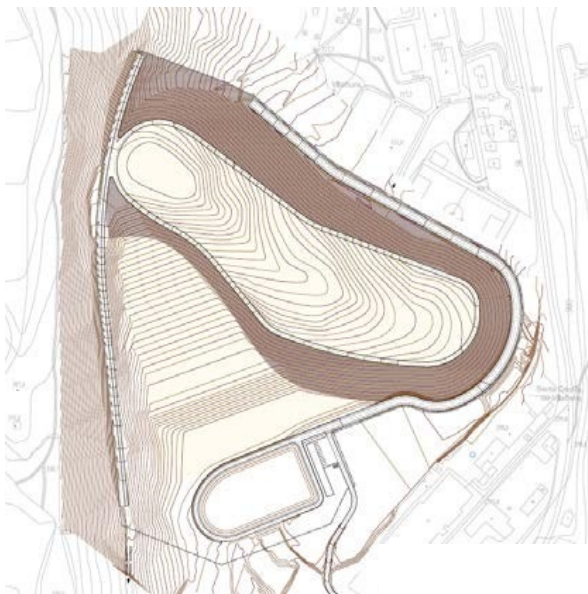
- 1) Moviment de terres anterior a la impermeabilització
- 2) Impermeabilització de la superfície amb làmines de plàstic del tipus polietilè d'alta densitat (PEAD)
- 3) Aportació de terra apta per a la vida dels vegetals sobre la superfície impermeable
- 4) Sembra d'herbes i plantació d'arbres i arbustos

EXECUCIÓ RASES D'ANCORATGE DE LÀMINES DE PLÀSTIC PEAD

CONSTRUCCIÓ DE DRENATGES SUBTERRANIS I RASES

➤ La circulació superficial d'aigua salinitzada provinent del runam salí va desaparèixer l'any 2010, poques setmanes després que fos impermeabilitzat.

➤ La circulació subterrània d'aigua salinitzada provinent del runam salí va desaparèixer a començament de l'any 2022.

La làmina de plàstic PEAD impermeabilitzant, que és de color negre, té per damunt una capa de color blanc que actua com a drenatge i, per sota, una capa de teixit que és del mateix color i té com a funció fer més regular la superfície.

Les tires de làmina impermeabilitzant contigües estan perfectament soldades entre elles.

Bassa que s'omple amb aigua provinent del sistema de drenatge superficial.

Plantació d'arbres i arbustos, cuneta i camí perimetral

La plantació d'arbres i arbustos (banda esquerra de la foto) es va fer deixant superfícies extenses sense vegetació llenyosa, per tal d'afavorir la biodiversitat.

El runam salí restaurat de Vilafrauns vist des del sud-oest el 3 de juny de 2024.

La zona de poc pendent de la part meridional del runam salí restaurat de Vilaforns el 3 de juny de 2024. La major part dels arbres són pins blancs (*Pinus halepensis*).

Cara nord del runam salí restaurat de Vilafruns el 3 de juny de 2024. Gran part de l'herba, alguns arbres i alguns arbustos van néixer espontàniament.

Dona a l'ombra d'un pi blanc de la cara nord del runam salí restaurat de Vilafruns.
La foto va ser obtinguda el 3 de juny de 2024.

DESPRÉS QUE L'ACA FES UNA GRAN INVERSIÓ EN LA RESTAURACIÓ DEL RUNAM SALÍ DE VILAFRONS, ELS DEPARTAMENTS DE TERRITORI I SOSTENIBILITAT I D'EMPRESA NO LA TENEN EN COMPTE PER A RES A L'HORA D'ACORDAR LA GESTIÓ DELS RUNAMS SALINS AMB L'EMPRESA MINERA.

Novembre de 2015

Els departaments de Territori i Sostenibilitat i d'Empresa de la Generalitat signen amb ICL Iberia / Iberpotash un conveni de col·laboració que consolida l'ampliació de l'explotació minera a Súria, permet seguir abocant fins al 30 de juny de 2017 a Sallent i preveu la dissolució dels residus salins de Sallent amb aigua del Llobregat i l'enviament de la salmorra resultant al mar a través d'un hipotètic nou col·lector durant un termini que arriba fins a l'any 2065.

Juliol de 2018

Aprovació de sengles programes de restauració per Sallent i Súria que preveuen buidar els runams a base de vendre sal i d'enviar-la en forma de salmorra a través d'un nou col·lector fins al mar durant els propers 50 anys des de Sallent i després durant 20 anys més des de Súria, abans d'emprendre la restauració dels terrenys.

Com vol minimitzar l'impacte ambiental dels runams salins la Generalitat?

RESPOSTA

Eliminant-los mitjançant els dos sistemes següents.

- 1) Dissolució de la sal i enviament al mar de la salmorra resultant mitjançant el nou col·lector de salmorres.**
- 2) Processament del residu salí per tal d'obtenir-ne sal comuna vendible. Això ja s'està fent al runam de la Botjosa (Sallent).**

Inconvenients de la proposta de la Generalitat referent a la minimització de l'impacte ambiental dels runams salins

- 1) Es calcula que, seguint aquesta proposta, els runams salins no serien eliminats del tot fins d'aquí a 70 anys, com a mínim (molt probablement serien més).
- 2) Gran consum d'aigua i energia. Per dissoldre la sal dels runams del Cogulló i del Fusteret es necessitarien uns 320 hm³ d'aigua (uns 3 pantans de la Baells plens).
- 3) Persistència de surgències d'aigua salinitzada procedents dels runams mentre durin els treballs. Captar aquesta aigua i enviar-la al col·lector de salmorres durant dècades tindria un cost econòmic molt elevat.
- 4) Cost econòmic superior al de la proposta de Montsalat.
- 5) Compliment de la sentència judicial que obliga a eliminar els impactes ambientals dels runams salins en un termini inacceptable per a la part demandant, pel fet de ser massa llarg.

Com vol minimitzar l'impacte ambiental dels runams salins Montsalat?

RESPOSTA: *Impermeabilitzant-los*

❖ Considera que la impermeabilització ideal és la restauració que es va fer entre el desembre de 2009 i el gener del 2011 a la cara nord del runam de Vilafruns: 1) disminució del pendent, 2) extensió d'una làmina impermeable de plàstic (polietilè d'alta densitat) i de dues làmines no impermeables complementàries (geotèxtil [inferior] i geodrén [superior]) , 3) recobriment amb terra vegetal d'un gruix mínim d'1 m i 4) revegetació. A la major part del mateix runam s'hi va posar menys gruix de terra i, en algunes zones, s'hi va posar terra lleugerament salinitzada.

❖ Contempla la possibilitat de fer impermeabilitzacions de baix preu mitjançant el recobriment amb poliuretà projectat cobert per una capa de morter també projectat. Aquest sistema té la garantia de la multinacional química BASF i és especialment indicat per a les superfícies de fort pendent.

Avantatges de la proposta de Montsalat referent a la minimització de l'impacte ambiental dels runams salins

- 1) Possibilitat de realització ràpida, en uns dos anys.
- 2) Poc consum d'aigua i energia.
- 3) Desaparició de les aigües subterrànies salinitzades. L'experiència de la restauració del runam de Vilafruns indica que podria ser realitat al cap d'uns 12 anys.
- 4) Cost econòmic inferior al de la proposta de la Generalitat.
- 5) Compliment de la sentència judicial que obliga a eliminar els impactes ambientals dels runams salins en un termini acceptable per a la part demandant.

Inconvenients de la proposta de Montsalat referent a la minimització de l'impacte ambiental dels runams salins

❖ Si s'aplica la restauració que es va fer a la cara nord del runam de Vilafruns, no hi ha cap inconvenient, perquè, un cop la vegetació està ben arrelada i recobreix tot el terreny, la persistència de l'ecosistema creat no requereix manteniment.

❖ Si s'aplica el recobriment amb poliuretà projectat cobert per una capa de morter també projectat, podria ser que, al cap de molt temps, la capa de morter s'escrostsés en alguns punts i, per aquest motiu, requerís ser sanejada i reposada.

Fragment de residu de runam salí recobert de poliuretà projectat

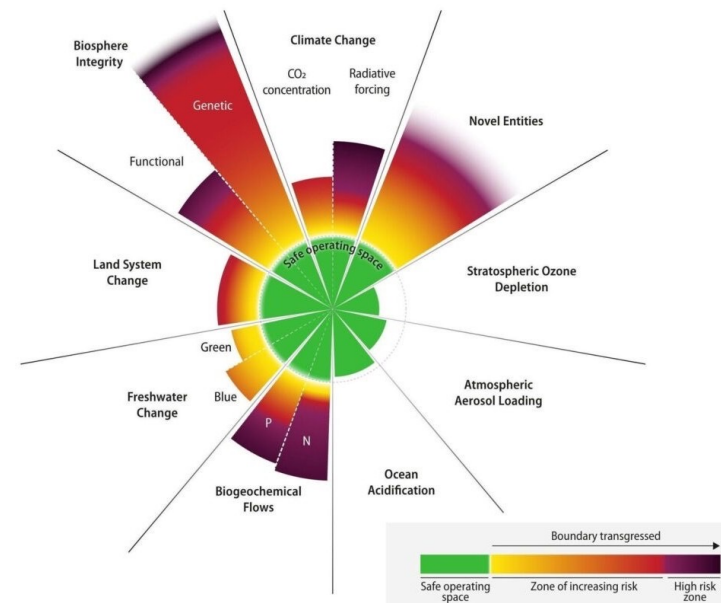
EXPLOTACIÓ MINERA I GESTIÓ DELS PASSIUS AMBIENTALS
A LA CONCA POTÀSSICA DEL LLOBREGAT-

LA VISIÓ DES DE L'ACTIVISME

1970 Breton Woods: límits terra (món coneguts'acaba)
 2007 Estudi UPC encarregat ACA Gabriel Borràs
 2008 S. Milà/ Ajuntament ERC. Oposició al trasllat línies.
 2010 TV1 Repor (Se lavan las manos) , Escarabajo verde
 (Contamina tú, pagamos nosotros) TV3 (N.Prat)
 Agua, ríos y pueblos (Pedro Arrojo a les Drassanes)
 Taula rodona CCOO CNT, Greenpeace Jep
 2012 Tesi J.Honey sobre serveis ecosistèmics.
 2013 Diaris El País, el Periódico
 2015 Rius de sal (R. Lloret..)
 2015 Judici popular a Plana de l'Om.
 Estudi Ramon Folch, encarregat per Afasal.
 2016 Directiva Marc de l'Aigua, procés consultiu PDU
 2017 Trobada amb alemanys de Wesser, DieLinke .
 Moratòria runams, intervenció Anna Gabriel.
 Premi CCB.
 2020 Intervencions artístiques al Forn de calç,
 Cristalls del temps, Paisatges inestables.
 2022 Al·legacions a concessió aigua a Súria.
 2023 Trobada Taula Llobregat a Sallent.
 Comunicat CGT sobre morts minería.
 2024 Informe sobre decreixement.
 Activisme artístic: Laviral/ Manifesta

ALGUNS CAMINS DES DE L'ACTIVISME

LA GESTIÓ DELS PASSIUS AMBIENTALS

(Eufemisme: 80.000.000 Tm de residus)

Sentència penal obliga a restaurar

Pla de restauració a 70 anys.

Possibilitat de substituir la sentència

INCONVENIENTS:

- Amb el canvi climàtic, disminueix aigua.(12 Hm³)
- Disponibilitat tecnològica.
- Fiança irrisòria.
- Males praxis empresa.
- Govern feble.

PROPOSTES

- Fer servir aigua per enviar-los al mar
- Tapar els runams com es va fer a Vilafruns
- Reintroducció total
- Enviar-los amb tren
- Pujar aigua del mar per dissoldre'ls

PROPOSTA D'ACORD

CAL UNA ENTITAT DE PRESTIGI, INDEPENDENT, QUE...

- ESTUDI I LES ALTERNATIVES DES DE CRITERIS TÈCNICS, SOCIALS I ECOLÒGICS
- SUPERVISI CALENDARI I COMPLIMENT

Hem fet intents:

ICTA/ Robert E. Moran

El jutge primer refusa el pla, després l'accepta

L'EXPLOTACIÓ MINERA

INCONVENIENTS

El Pla Phoènix assegurava

- 1) augment de la productivitat
- 2) eliminació de residus

Com treballa ICL?

- Augment d'accidents enfront del treball segur.
- Augment de la subcontractació i del treball a prima.
- Empitjorament de les condicions de treball.

Quin tipus d'empresa és?

- Una empresa israeliana de caràcter bel·licista.
- Que externalitza els costos mediambientals al territori català.
- Reparteix subvencions, blanqueja.

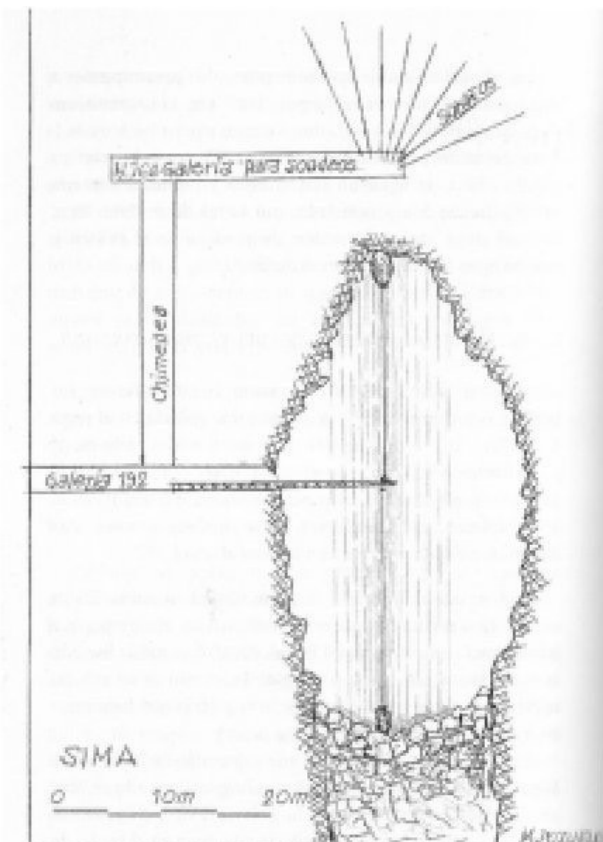

Fig. 1. Corte vertical de la cúpula de la sima.

PROPOSTA D'ACORD

Criteris.

La mineria NO es pot
desubicar Contaminació.

Despesa aigua.

Acabarem assumint els
costos.

RE-NACIONALITZACIÓ ?

Procediment.

No renovació contracte explotació

Exigència compliment judicial

No fer servir aigua dolça per enviar
residu al mar

Gràcies per escoltar. En parlem?

El Fusteret des
del cel.
(Juny del 2019)

